

Църковен вѣстникъ

излиза всѣкъ седмица
приложенето чет-
пати въ годината

Годишната цѣна и
Църковенъ вѣстникъ
заедно съ
приложенето
за България 10 лева, а
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

Варна,

свещ. Стефанъ Ганчевъ

ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Донаментътъ е годи-
шенъ и
всѣкога прѣплатенъ

Всичко, относящо се до
вѣстникъ се отправя
до администрацията на
Църковенъ вѣстникъ
въ гр. София.

За обявления се плаща
за първи пътъ по 20 ст.
на редъ съ гармониченъ
всѣко повторение
15 ст.

Неразгитени
прѣплати
въ седмично
издание
не се повр

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Едно важно дѣло.
2. Г. Пасаревъ, църквата и католишката пропаганда. —
Свещ. Д-ръ Стеф. Цанковъ.
3. Изъ областъта на историята. — Д-ръ Г. Цъновъ.
4. Мнѣния и отзиви. Д. Мариновъ
5. Книжнина. Поема на поемитъ. — Ст. Михайловски.
6. Книгописни бѣлѣжки. — Д.
7. Външенъ прѣгледъ.
8. Изъ вѣстниците и списанията.
9. Извлечение изъ писма и дописки.
10. Църковно-обществена лѣтопись.
11. Обявления.

Едно важно дѣло.

Нашитъ четци ще прочетатъ съ радостъ и благодарностъ за едно дѣло отъ грамадна културна важностъ за православния български народъ. Идеалътъ на възобновителитъ на Българската православна църква, който бѣха оставили съ чл. 122 на Екзархийския уставъ отъ 1871 г. въ завѣтъ, почва да се осъществява. Днешното правителство, вслушано въ ходатайството на св. Синодъ, внесе въ камарата законопроектъ да се построи „здание — паметникъ“ за Висше богословско училище въ столицата. Народното събрание, като оцѣни важноста на ходатайството, прие единодушно и почти безъ разискване законопроекта. А понеже министръ-председателътъ, при закриване сесията на камарата, обяви, че всички закони и прѣдложения, вотираны отъ Н. събрание, сж утвърдени отъ Н. Величество Царя, „Ц. в.“ е честитъ да хроникара, че вече отъ 15-и того законопроектътъ за „здание — паметникъ“ за Висше богословско училище е законъ. Това е знаменателенъ актъ на съзнатъ и изпълненъ дългъ. Този актъ говори високо не само за чувствата на правителство, законодателство и царь къмъ Народната църква, но и за дълбоко държавнишко схващане. Остава врѣмето и поколѣнията да се произнесатъ за акта. Вотираниятъ законъ е най-голямата признателностъ къмъ плеядата църковни труженци, духовни и миряни, които възродиха духовно българския народъ, уредиха неговата църква и оставиха на поколѣнията да продължатъ тѣхното дѣло, както и да осъществятъ тѣхнитъ високи идеали. Единъ завѣщанъ тѣхенъ идеалъ бѣ да се открие Висше богословско училище, въ което да се приготвяватъ просвѣтени народни църковни служители. Съ събранитъ пожертвования „за въздигане

паметникъ въ споменъ възобновата на Българската екзархия“, дѣло на фаланга великани труженци, ще се съгради „здание — паметникъ“ за Висше богословско училище, което ще прѣска въковѣчно въ всички български крайнини евангелска истина и богословска наука. Това ще е не само материаленъ паметникъ, но и духовенъ. Той ще е живъ паметникъ, на който всѣко поколѣние ще работи съ вѣра, истина и наука. Почнатъ сега, той ще се догражда и ще се издига. Въ неговата аула всѣко поколѣние ще се култивира въ истинитъ на Христовото учение и въ наука, като ще издига все по-високо и по-високо Църквата, която съхрани Българското отечество, и Българското отечество, което съ признателностъ се отплаща на Българската православна църква, както свѣдочи слѣдния законъ:

„Законопроектъ за разрѣшаване на св. Синодъ да построи здание-паметникъ въ столицата, което да служи за помѣщение на висше богословско училище.

Чл. 1. Разрѣшава се на св. Синодъ да построи здание-паметникъ въ столицата, което да служи за помѣщение на Висше богословско училище, на обща стойностъ 500,000 лева.

Чл. 2. Нужната сума за покриване разходите до окончателното въздигане на зданието-паметникъ да се вземе отъ капитала на фонда „за въздигане паметникъ въ споменъ учрѣждаването на Българската Екзархия“, възлизающъ на 1 януарий т. год., на 200,000 л., както и отъ приходитъ, криво вполсѣдствие ще постѣпятъ по сщия фондъ, а недостигътъ до цѣлата сума, необходима за окончателното довършване на зданието-паметникъ, да се покрие изключително съ срдства отъ св. Синодъ, който ще има грижата да намѣри нужнитъ източници за тѣхъ въ духовнитъ учрѣждения.

Чл. 3. Управляваниятъ досега отъ Министерството на външнитъ работи и на изповѣданията фондъ „за въздигане паметникъ въ споменъ учрѣждаването на Българската екзархия“, заедно съ цѣлия капиталъ и архива, да се прѣдаде въ разположение и подъ управлението на св. Синодъ, който въ бждже самъ да прибира всички приходи, постѣпващи на името на поменатия фондъ, както и самъ да произвежда и оправдава всички разходи до окончателното въздигане на зданието-паметникъ.

Чл. 4. Произвеждането на разходите да става по общия редъ на произвеждане и оправдаване държавнитъ разходи.

Чл. 5. Прибирането на приходитъ и оправдаването на разходите се възлага на счетоводителя при св. Синодъ, който е отчетникъ, отговоренъ прѣдъ министра на финанситъ и неговъ органъ и

подсждимъ на Върховната смѣтна палата, съ задължение да прѣдставя ежегодно на послѣдната отчетъ за операциитѣ по фонда до окончателното въздигане на зданието-паметникъ.

Гаранцията за длъжността на счетоводителя при св. Синодъ се опрѣдѣля на 10,000 лева.

Г. Пасаревъ, църквата и католишката пропаганда.

Отъ вѣколко врѣме насамъ варненскиятъ адвокатъ Д-ръ Георги Пасаревъ съ всички ветростеност се е заелъ да освѣтлява и оправя най-деликатни и трудни въпроси и дѣла отъ вѣтрѣшния и външенъ животъ на българската православна църква. За тая цѣль той написа нѣколко статии въ българскитѣ ежедневници. Като му се видѣло това недостатъчно за прѣката му цѣль, напослѣдне почналь да устройва и публични събрания. Понеже у голѣма частъ отъ нашето общество нѣма ясна прѣдстава за тия въпроси, понеже у насъ до сега най-често на чисто религиознитѣ и църковни въпроси се е гледало доста повърхно, случайно и отъ гледище прѣдидно свѣтско-политическо, четохме и чухме, че нѣкои се заели да отговарятъ на Г. Пасарева и да иетъкнатъ неосвѣдомеността, неподготвеността му по третиранитѣ отъ него въпроси. Да засѣга и разглежда въпроситѣ и дѣлата на нашата църква — Г. Пасаревъ, формално погледнато, има право. При извѣстни условия, той би заслужилъ за това дори и похвала. Да отговорятъ на Г. Пасарева несъгласнитѣ съ него — е сѣщо таково право, ако не понѣкога и длъжностъ. Но както г-нъ Пасаревъ измѣтя принципността на тенденциозностъ, или по-точно — облича тенденциозността въ легка форма на принципностъ, тѣй и неговитѣ опоненти трѣба да ударятъ, споредъ нашето разбиране, не на привидната принципностъ на Г. Пасарева, а да посочатъ направо — дѣ събствено стиска Пасарева обувката.

Понятно е, че, като служителъ на св. Българска църква, ние съ внимание слѣдимъ всичко, което се пише по нейния животъ и устройство. Четохме съ внимание и статитѣ на Г. Пасарева.

Мислимъ, че, като теологъ и като служителъ на българската църква, можемъ да си позволимъ да прѣцѣнимъ научно-теологичната стойностъ на писаното и поддържаното отъ Г. Пасарева по сложнитѣ и деликатни наши църковни въпроси.

За това и публично изповѣдаме, че е съвсѣмъ напраздно изгубено врѣме принципно да се занимаваме съ писаното и поддържаното отъ Г. Пасарева, — толкова е тѣ безмислено, профанно, невѣжо отъ гледище на теологичната и специално каноничната наука на източната православна църква. Но и рекохме: привидната теоритичностъ на Г. Пасарева е легка форма на тенденциозността му. Че това е така, става ясно и отъ въарѣнието на Г. Пасарева, какво въпроситѣ на нашата църква, *църковнитѣ* и религиозни въпроси трѣбало да се разглеждатъ и разрѣшаватъ прѣдидно отъ *политическо* гледище. Значи, въ ума на Г. Пасарева почти не съществува теологичностъ и каноничностъ. Въпроситѣ на чиста духов-

на, религиозно-църковна култура — у него иматъ смисель и значение до толкова, до колкото отговарятъ на врѣменитѣ му свѣтско-политически възгледи и интереси. Намъ лично Г. Пасаревъ прѣди двѣ години заяви, че „ако го изискватъ политическитѣ условия и интереси — ще минемъ прѣвъ догми и канони“. . . У човѣкъ съ подобни възгледи за религия и църква — е наивно да се дири теологична и научно-канонична чистота, точностъ и обоснованостъ по църковнитѣ въпроси. Ние се борихме и боримъ противъ гърцитѣ въ църковния въпросъ за това, че тѣ правѣха отъ вѣра и църква сѣчиво за политика. Днесъ Г. Пасаревъ — и други като него маждрувачи — е тръгналъ по сѣщия пѣтъ на фанариотизма, и той се е зачислилъ, както дума Ст. Михайловски, къмъ „враговетѣ на фанариотизма, които сгасиха църковний елинизмъ не отъ любовъ къмъ вѣрата света, а само за да подчинятъ христовий кръстъ на племеннитѣ и държавни свои знамена!“

Но ако само това бѣше у Г. Пасарева, тѣ щѣше само да показва, колко профанъ е той по църковнитѣ въпроси, които се е рѣшилъ да третира. То щѣше само да свидѣтелствува за невѣжество и заблуда или за свойствената на мнозина у насъ лекостъ да се считатъ за призвани и компетентни да даватъ умъ по всички сѣществуваци на свѣта въпроси. Но тѣ не изяснява сѣщественото у Г. Пасарева, — неговата тенденциозностъ. Прѣди три години той излѣзе въ печата да нападне *цялото* българске духовенство, че не работѣло нищо, че не отбирало отъ призванието си, че се било ограничавало само съ църковно четмо и пѣние — и че истинскитѣ христови служители трѣбало да се дирятъ на друго мѣсто. . . Подиръ това, всички до сега писани отъ него статии по църковния ни въпросъ иматъ за главна и сѣществена цѣль — *да правятъ настроение* противъ висшитѣ църковни институции въ България, противъ прѣдставителитѣ на българската православна църква въ страната. Оттукъ хулитѣ противъ отдѣлнитѣ побѣлѣли въ борби за църква и народъ архиереи. Оттукъ — блядословната теория да остане България безъ висша църковна управа, — да се разтури или разгони св. Синодъ на Българската църква въ царството.

Отдѣ тая тенденциозностъ, тая настрѣхналостъ у Г. Пасарева ерѣщу църквата и служителитѣ ѝ? Ние ще си позволимъ да нанижемъ нѣколко фактове и ще оставимъ тѣ сами да говорятъ.

Каквъ членъ на българската православна църква е она, който съ такова остървенение се е заелъ да сипе жупель върху ѝ?

За морална стойностъ, за мълви и открити вѣтнични подхвърляния по нѣща отъ долно и отвратително естество, ние, по много съображения, се отказваме да пишемъ.

До прѣди една година ние три години бѣхме на служене въ Варна. И колкото прѣвъ това врѣме да се старахме да видимъ или поне да чуемъ — ние единъ единственъ пѣтъ не видѣхме и не чухме да е стѣпилъ Г. Пасаревъ или сѣмейството му въ българска православна църква. И ако на приумица допуснемъ, че нѣкога ще е билъ въ църква — то сигурно това, пакъ по „политически“ интереси, ще е станало на нѣкой молебень отъ официаленъ характеръ, когато въ православната църква дохаждатъ и рабинътъ и турекиятъ вицеконеулъ въ Варна.

Но като се отличава съ такова сърце и съ такава ревност за православната църква, ето какво сърце и какво усърдие има Г. Пасаревъ за друго едно мѣсто.

Г. Пасаревъ е адвокатътъ на папишката пропаганда въ гр. Варна, на мисионерскитѣ католишки училища въ тоя градъ.

Г. Пасаревъ е лицето, което ходи и тропа по официалнитѣ български казии, за да прѣкупуватъ и усвояватъ хиляди декари земи католишкитѣ мисии въ гр. Варна.

Г. Пасаревъ е, който кани и умолява за посѣщение на всички рекламни забавления въ варненскитѣ папишашки училища.

Г. Пасаревъ е сподобениятъ съ церемониен-майстерска длъжностъ въ поменатитѣ училища.

Г. Пасаревъ е, който се старае въ и чрѣзъ така наречениятъ „Alliance Française“ да създава популярностъ и връзки на католишкитѣ патери и калугери съ населението въ Варна.

Г. Пасаревъ е лицето, което е отдало дѣдата си на обучение и възпитание въ католишки училища и пансиони.

Г. Пасаревъ е и лицето, което излѣзе публично въ печата да възвеличае и рекламира папишашкитѣ училища, пансиони и мисионери у насъ и сжщеврѣмено да хвърли камъкъ срѣщу цѣлото българско православно духовенство, както и противъ българската школа. За това послѣдното на сжщото това мѣсто ние на врѣмето си казахме нуждното Г. Пасареву. Слѣдъ това Варненскитъ Митрополитъ Симеонъ въ три обетойни статии, напечатани въ „Църковенъ вѣстникъ, неоспорно и документно показва какви сж въ сжщностъ папишашкитѣ училища и пансиони у насъ и какъ трѣба да се гледа на рекламата на Г. Пасарева. Г. Пасаревъ по прѣдмета тогава млькна, за да излѣзе по-късно „да обори“ Митрополита Симеона съ аргументи, прилични Г. Пасареву и пригодни за достойната му цѣль.

Ето какъвъ е и ето дѣ е сърдцето на Г. Пасарева, добриятъ българинъ и чистиятъ тълкователъ на църковнитѣ ни въпроси.

Ние знаемъ и католицитѣ го признаватъ официално, че папишашката пропаганда у насъ успѣхъ въ число на хора нѣма и не ще има. Но сѣ пакъ, за цѣлѣта на пропагандата и на скрититѣ задъ нея чужди политически стремежи е по-трѣбно да се разстрои, разложи по всички линии отечеството ни. Създаване настроение и срѣщу църквата ни, висшитѣ ѣ институции и служители ѣ не може да не гони сжщата цѣль.

Кому служи, прочее, Г. Пасаревъ?

Свещ. Д-ръ Стеф. Цанковъ.

Д-ръ Г. Цъновъ.

Изъ областта на историята.

(2).

Първитѣ религиозни борби въ България.

За религиозна война въ Македония ни говори и житието на св. Димитрия Солунски. Самото заглавие: *Περὶ τοῦ μελετηθέντος κρυπτοῦ ἐμφυλίου πολέμου κατὰ τῆς πόλεως παρὰ τοῦ Μαύρου καὶ Κοίβερ τῶν Βουλγάρων.* (За тайно замислената *едноплемена* война срѣщу града отъ *българитѣ* Мавра и Кубера)

на съответствената глава ни говори по-вече отколко е нужно, че войната става между едноплеменници, между кръвноородни хора, между хора отъ единъ народъ, защото това означава думата *ἐμφυλίου*. Българитѣ, значи, сж едноплеменници съ жителитѣ на Солунъ, които тѣ нападатъ! Това ни говори житието на св. Димитрия Солунски, което до сега се змаше почти за единственъ източникъ, че славянитѣ били поселили Македония въ седмия вѣкъ. Горното заглавие би трѣбвало добрѣ да се запомни, защото и до сега се мисли, че Солунъ никога не е билъ владенъ отъ българитѣ, че българитѣ сж късни пришълци на Солунъ, Македония и пр.

Слѣдъ горното заглавие житието продължава: „Както знаете, приятели на Христа, ние изложихме въ прѣдшествуващото за водителя на славянитѣ, прочутия Хачона и за аваритѣ: „т. е. че слѣдъ като онуестошиха почти цѣлата илирийска областъ, некамъ да кажа двѣтѣ Панонии сжщо двѣтѣ Дакии, Дардания, Мизия, Превела, Родоли и всички области, още и Тракия и Голѣмата стѣна на Византия и други градища и околности, тѣ зеа цѣлѣнятъ този народъ отъ къмъ Панония и откъмъ рѣката Дунавъ, на която областъ главенъ градъ е извѣстния Сирмиумъ. Тамъ прочее, както се разправя, казаниятъ хаганъ зароби цѣлия тозъ народъ, понеже отъ сега нататкъ му бѣ подчиненъ. Отъ това врѣме, прочее, слѣдъ като се бѣха смѣсили съ *българитѣ* и други народи и произведоха дѣца едни отъ други, станаха единъ безброенъ и голѣмъ народъ. . . Ἐξ ἐκείνου οὖν ἐπιμύχοντες μετὰ Βουλγάρων καὶ Ἀβάρων καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνικῶν, καὶ παρολοποιούντων ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀνοῦ ἀλείρου καὶ παρλόλλου γυγονότος (Tougard p. 186).

Споредъ житието прочее на св. Д. българитѣ се считатъ за коренни поселеници на горнитѣ мѣстности, защото аваритѣ, като дошли тамъ смѣсили се съ българи. По нататкъ житието разправя, че въ Солунъ сж се били скрили бежанци отъ Нишъ, София и др. (ἐτεροὶ δὲ τῶν ἀπὸ Νιῆσου καὶ Σαρδικίης ὑπαρχόντων, ὡς πεῖραν τῆς αὐτῶν τετραρχίας εἰληφότες μετὰ θρήνων ἔλεγον ὅτι ἐκείθεν φυγόντες ἐν ταῦθα ἤκοον μεθ' ὑμῶν ἀπολέσθαι μὴ γὰρ τούτων λίθον βολὴ τὸ τεῖχος καταῖξει. в. Tougard' p. 130 и 187).

Освѣтъ нишчени и софийци, въ Солунъ сж се били скрили и керамизинци, т. е. крушовчени. (Керамизия или Керамия е днешното село *Церъ* въ Крушеско).

Πρὸς τὸ τοῦς μελλόντας ἐκ τῶν Σκλάβων προσφεύγειν Κεραμσιδιανούς ἀδεῶς καὶ ἀνεμπόδιτος προσέρχεσθαι, καὶ οὕτως διέμεναν ἡμέρας πλείους (Tougard p. 202).

Това показва, че тукъ се движи сжщия оня елементъ, чийто владци бѣ заточилъ императоръ Анастасий.

Борбата и сега е религиозна, както и въ врѣмето на Виталиана. Житието дѣли борецитѣ се страни на *едни* и *други* християни: „Ὅθεν οἱ λοιποὶ τῶν Χριστιανῶν μὴ τοῦμῶντες ἐξυλεῖν, ἵνῃτερ ἐγνωσαν, κατὰ τῆς πόλεως ἐνεδραν. (Tougard. p. 194).

Славянитѣ сж съставлявали особена християнска секта, защото въ житието се казва, че аварския князь повикалъ при себе си вичкитѣ, които сж били отъ *славянски въпроизводъ*: καλεῖ πρὸς αὐτὸν τὴν ἑταρὰν τῶν Σκλαβινῶν θηροκείαν, p. 90. Единитѣ християни значи сж били грѣцка религия' а другитѣ славянска.

Борбитѣ прочее въ врѣмето на Виталиана и борбитѣ въ врѣмето на Кубера иматъ единъ и

сжщъ характеръ: това сж били религиозни борби между българи и гърци на национална основа.

Папа Хормиздъ въ едно свое писмо до Авита, Виенския владика, описва по слѣдния начинъ отношенията между гърцитѣ и тѣхнитѣ съседни:

Nam unde est quod cum pro magna parte a conterminis suis Thracibus, Dardanis, Illyricis, cognita eorum perversitate desistantur, procul positos ignorantiae spe, fraudibus et variis artibus nituntur allicere, nisi ut lucem, quam ipsi non habent, in aliis quoque inopia contagi ne commaculent? Ut autem quae sint partium earum studia possitis agnoscere; plures Thracum, licet persequentium incursibus atterantur in nostra tamen communione persistunt, scientes fieri fidem per adversa clariorem. Dardania et Illyricus vicina Pannoniae a nobis quod jam fecimus ubi necessarium fuit, ut sibi episcopi ordinerentur expetit. (Hormisdæ Panpae Epistolae et Decreta).

(Защо, макаръ напуснати отъ голѣма частъ отъ своитѣ съседни: *тракийцитѣ, дарданиитѣ, илирийцитѣ*, понеже имъ е известна тѣхната неискренность, като се надѣватъ на невѣжеството, се мъчатъ съ измама и хитрувания, да примамятъ далекостоещитѣ, само ако не запанатъ съ безбожната зараза въ другитѣ свѣтлината, която сами нѣматъ? Обаче нека се знаятъ трудоветѣ, които сж положени за онѣзи страни. Много отъ тракийцитѣ, които знаеха да подържатъ правата вѣра, въпрѣки това че били отслабвани отъ постоянни нахлувания, пакъ си останаха въ общностъ съ насъ. *Илирикъ и Дардания*, която е съседна на Панония, когато бѣ нужно, отъ насъ измоли да си назначава епископи). Ето основитѣ на твърдението, че българиитѣ били получавали владци отъ Римъ. Работата, както виждаме, е много стара и съвсѣмъ не е почнала въ девети вѣкъ.

Тѣзи думи на папа Хормизда, казани въ 515 година, ни разкриватъ много работи. Най-напрѣдъ това, че Дардания, Илирия, Тракия сж съставлявали нѣщо засебно въ политическо отношение, ако сж искали свои владци. Това е отъ извънредна голѣма важностъ, защото ние досега считаме тѣзи провинции за римски или грѣцки, жителитѣ имъ за римляни или гърци или пъкъ за поримчени и погърчени стари народи, безъ национална свѣсть. Сега се вижда, че това не е било тѣй. Дарданцитѣ, илирийцитѣ и пр. сж се стремили за национална църква и държава.

Религиозната борба, която се започна въ Тракия, Илирия, Дардания, Тесалия и Епиръ продължава чакъ до девети вѣкъ. Тогава още единъ пътъ става дума, къмъ коя църква да принадлежатъ казанитѣ провинции. Анастасий. Библиотекартъ, който е живѣлъ въ това врѣме, като описва тѣзи прѣпирни, на едно мѣсто пише слѣдното:

Vicarii orientalium patriarcharum dixerunt: Illud quod vobis diverso modo Bulgariae pertinere dicitis, addiscere volumus. Legati sanctae Romanae Ecclesiae responderunt: Sedes apostolica, juxta quod decretalibus sanctissimorum Romanorum praesulum doceri poteritis utramque Epirum, novam videlicet veteremque totamque Thessaliam atque Dardaniam, in qua et Dardania civitas hodie demonstratur cujus nunc patria ab his Bulgariae Bulgariae nuncupantur,

antiquitus canonice ordinavit et obtinuit. (Произходъ на бълг. 215—216).

(Викариитѣ на източнитѣ патриарси казали: Това, което казвате, че *България* често пѣти вамъ е сватата Римска църква отговориха: Апостолското седалище, въ което би могли да се увѣрите отъ декретитѣ на най-светитѣ римски първосвещеници е държало и е давало канони на двата *Епир*, нови и стари, *цѣла Тесалия* и *Дардания*, която земя сега по тѣзи българи се казва България).

Сетнѣ:

Vulgarorum Patriam quae in Illyrico constituta est dioecesis Constantinopolitanae subjiciendam, cum ab olim in utraque Epiro, Dardania, Dacia, Thessalia et caeteris in Illyrico sitis provinciis semper sedis apostolicae dispositio facta clareat, sicut diversae pontificum Romanorum a Damaso papa per easdem provincias missae testantur epistolae. (Произходъ на бълг., стр. 229—230).

(*Българското отечество, което е въ Илирия* да се подчини на Константинополската диецеца, ако и още отъ старо врѣме въ двата *Епир*, *Дардания*, *Дакия*, (Софийско) *Тесалия* и други провинции въ Илирия винаги да се поучаваха отъ распореданията на апостолското седалище. както това свидѣтелствуватъ разнитѣ писма на римскитѣ първосвещеници, които сж били изпроводени до тѣзи провинции отъ папа Дамаза (366—384 год.)

Очевидно е прочее, че Анастасий Библиотекартъ разглежда сжщитѣ работи, които се разглеждаха и отъ папа Хормизда. Споредъ него, Римъ е трѣбвало до притежава българското отечество, понеже още въ врѣмето на папа Дамаза, т. е. още въ четвърти вѣкъ, той се е распореддалъ надъ него. Работата значи е стара, а не прѣдизвикана отъ нѣкакви въ седми вѣкъ дошли българи. Това е собствено най-важното, което се вади отъ съчинението на Анастасия Библиотекаря.

Анастасий нарича жителитѣ на Илирия и пр. българи; тѣй ги нарича и писателтъ отъ VI вѣкъ Малала, тѣй ги нарича родения въ V вѣкъ и дохождалия при тѣхъ Енодий, тѣй ги нарича живѣлиятъ VI вѣкъ Равенски Козмографъ, тѣй се наричатъ тѣ най-сетнѣ и отъ житието на св. Димитрия Солунски. Съ една рѣчь, като захванемъ отъ четвърти вѣкъ и продължаваме до девети, ние виждаме, че непрѣкъснато се говори за бунтуващи се противъ гърцитѣ българи въ Македония, Софийско, Нишко и пр., а отъ сичко това очевидно става, че онѣзи българи, за чието християнство ни говори Анастасий Б. не сж нищо друго освѣнъ старитѣ поселенци на Нишъ, София, Кюстендилъ, Охридъ, Солунъ и пр.

(Слѣдва).

МНѢНІЯ И ОТЗИВИ.

Духовнитѣ сждилища.

Народниятъ прѣдставителъ г. Русевъ отправи до г. министра прѣдседателя и министра на вѣроизповѣданията интерпелация, въ която, като посочва нѣкои погрѣшки и нередовности въ духовнитѣ сждилища по брако-

разводнитѣ дѣла, които грѣшки той съгледва, прави питање: „Какво мисли да стори правителството, за да отстрани тия нередовности и погрѣшки и изказва мнѣние, щото да се отменатъ за напрѣдъ тия дѣла отъ духовнитѣ и прѣдадатъ на общитѣ граждански сѣдилища“.

По поводъ на тая интерпелация станаха оживлени разисквания, изказаха се мнѣния и най-накрай се прие дневенъ редъ съ такова рѣшение: „Министъръ-прѣседателътъ съ съгласието на св. Синодъ да направи и внесе въ народното събрание измѣнение на Екзархийския уставъ въ смисълъ, щото при разглеждането на бракоразводнитѣ дѣла въ духовнитѣ сѣдилища да се допуска защита“.

Тоя въпросъ се прѣнесе и въ печата и върху него се писаха статии и изказаха различни мнѣния и сжждения.

Както въ народното събрание, тъй и въ печата всички — кой по-мекко и сдържано, кой по-остро и безпощадно, критикуваха духовнитѣ сѣдилища, порицаха грѣшкитѣ, и заключенията на всички оратори и автори се свеждаха въ едно: да се отнематъ бракоразводнитѣ дѣла отъ компетентността на черквата и духовнитѣ сѣдилища и да се прѣдадатъ на общитѣ граж. сѣдилища.

Както ораторитѣ въ народното събрание, тъй и авторитѣ на статиитѣ въ вѣстницитѣ изтъкнаха нѣколко съображения като сериозни, между които ние ще цитираме най-важнитѣ и земенитѣ за най-сериозни:

а) Браковетѣ съдържатъ материя юридическа, каквато членоветѣ въ духовнитѣ сѣдилища по своята подготовка не сж въ положение да разбиратъ и да обсжждатъ — отъ тамо грѣшки и неправилности въ рѣшенията;

б) При разглеждането на бракоразводнитѣ дѣла не се допуска никаква защита, а безъ такава дѣлата оставатъ не уяснени — и слѣдоватъ неправилни рѣшения.

в) Бракоразводнитѣ дѣла се гледатъ при затворени врата, и обществото нѣма никаква възможность да контролира: нито ходътъ на сждебното дирение нито пъкъ произнесенитѣ присѣди, и отъ тамо слѣдватъ неправилности и произволи.

1) Бракоразводнитѣ дѣла разгледватъ калугери (такова сжждение изказа само С. Радевъ въ „Воля“), а калугеритѣ, като несѣмейни люде не могатъ да познаватъ ония тънкости, които се прѣплитатъ въ сѣмейния животъ, и така издаватъ изправилни рѣшения.

Всичкитѣ тия съображения и мотиви, споредъ което частно мнѣние, произлизатъ не отъ друго, а отъ повърхностното схващане и проучване на въпроса. Въ тия сжждения ясно се съглежда, че оная частъ отъ екзархийски уставъ, която урегулирва тая материя не е проучена: нито отъ ораторитѣ въ събранието, нито отъ авторитѣ на статиитѣ въ вѣстницитѣ.

Твърдо явряваме, че ако бѣше проучена тая частъ по сериозно, нѣмаше да се дойде до подобни сжждения, Да се обясня.

Брака въ насъ днеска е черковенъ. А черквата го признава и тачи като *тайнство* т. е. актъ висше духовенъ. Споредъ догмитѣ на черквата при бракосъчетанието самъ Богъ съчетава мъжътъ и жената и съединява плъттъта на двамата въ едно. Ето защо въ черковния бракъ е изключена всѣкаква сдѣлка отъ мирски и граждански характеръ, и затова бракосъчетанието се урегулирва единствено отъ черковнитѣ канони.

Свещеникътъ който е призованъ да благослови единъ бракъ, нѣма право да издирва и проучва върху какви граждански условия почива съгласието на двамата млади, за да стѣпятъ въ бракъ; за него сж важни тия двѣ условия: а) дали тѣ не се намиратъ въ такива родствени връзки, които споредъ св. Канони забраняватъ бракосъчетанието, и б) да ли двамата млади се зиматъ по искрена взаимна любовь и безъ никакво вънкашво принуждение.

Това е длъженъ самиятъ енорийски свещеникъ, който ще благослови брака, лично да изпита и констатира подъ своя лична отговорность. Първото условие тъй изисква още прѣди брака отъ роднинитѣ на младитѣ а второто — при самия бракъ, като пита отдѣлно трикратно и момъкътъ и момата. (чл. 186 § 2 и б).

Въ нашия екзархийски уставъ, освѣнъ тия условия по желанието на законодателната гражданска власть се прибавили още нѣколко условия:

а) Момъкътъ да има навършена 19 годишна, а момата 17 годишна възраст (§ 1.)

б) Да има съгласието на родителитѣ (§ 3); това обаче условие е много ограничено.

в) Да не страдатъ отъ лудость, епилепсия, идиотство и сифилисъ. § 5). Това условие почти никакъ се не спазва, и то не по вината на черквата, а по вината на самитѣ бракосъчетаеми.

Тия условия черквата е приела понеже тѣ не противорѣчатъ на черковнитѣ канони. И единъ пътъ бракътъ благословео отъ свещеника, той е тайнство и не може да бжде разторгнатъ, споредъ изричната заповѣдъ на спасителя, който е казалъ: „Господъ които съчетае, человекъ да не разлжчи“.

Но плъттъта челоуѣческа е немощна; тя пада всѣкога въ грѣшки и прѣгрѣшения. Ето защо, за благо на вѣрующитѣ, черквата е позволила да бжде разторгнатъ благословения бракъ, когато той вмѣсто да бжде прѣдверие на рая за бракосъчетанитѣ, той, по вината на едното или другото лице, се обърналъ на пѣкжлъ.

Черквата прочее, за да избави отъ страдание страдащото лице, позволява разторгването на брака. Причинитѣ, които позволяватъ това разторгване сж изброени въ чл. 187 отъ шестата часть къмъ екзархийския уставъ.

Тия причини, едни сж чисто църковни и канонически, а други — граждански, но не противорѣчуци на канонитѣ и приети отъ черквата. Понеже именно тия причини смущаватъ всички, то ние тукъ ще ги изложимъ всичкитѣ.

§ 1. Когато мъжътъ отсѣтствува безъ прѣкъсване четири години, било съ извѣстно или неизвѣстно мѣстожителство, обаче не се сѣща никакъ за оставеното сѣмейство жена и дѣца и не имъ праща никакви срдства за прѣпитание. Бракътъ се разторгва, слѣдъ като отсѣтствующето лице бжде извѣстено и призовано чрѣзъ „Държавенъ вѣстникъ“.

§ 2. Когато едно отъ бракосъчетанитѣ лица наруши святосттъта на брачното ложе чрѣзъ прѣлюбодѣяние. Бракътъ се разторгва по исканието на оскърбения и поругания другаръ.

За да се докаже туй прѣлюбодѣяние изискватъ се най-явни и несъмнителни доказателства, свидѣтели очевидци или актъ за заварено прѣстѣпление.

§ 3: а) Когато едно отъ бракосъчетанитѣ лица се прѣдаде на пьянство и разсипничество.

б) Когато буйствува непрѣкъснато безчелоуѣчно и изтезава и бие немилостиво другаря си.

в) Когато заплашва съ убийство и посѣгне на живота на другаря си.

§ 4. При случаи на противоестественно сближение съ жена си.

§ 6 При неспособность — немощъ плоти — да извършва съпружески обязанности.

§ 7. Когато послѣ брака едно отъ бракосъчетанитѣ лица падне въ лудость, епилепсия, идиотизъмъ, или се разболѣе отъ сифилисъ — които при медицинско прѣглеждане и лѣкуване се укажатъ неизцѣрими.

§ 8. Когато единъ отъ съпрузитѣ бжде осжденъ на тежко позорно наказание за кражба, мошеничество,

разтление, убийство. Другото лице може да иска разторгването на брака.

§ 9. Когато единъ отъ съпрузитѣ обвини другаря си въ прѣлюбоудѣяние клеветнически.

§ 10 Когато жената *безъ причини* се отстрани отъ другаря си, или го изпъди (ако мъжътъ е стишълъ на нейна кжша), и въ разстояние на три години *въпрѣки увѣщанието на духовната власть* не се склони да живува съ него.

Въ всички тия случаи се изисква жалба отъ пострадалото лице, съ изключение на ония — когато бракътъ се укаже черковно незаконенъ; въ такъвъ случай духовната власть завежда дѣло ex officio и разгледва случаитѣ безъ никакво примирение.

Паричното възнаграждение и обезщетението, при отдѣлни случаи, се опрѣдѣля отъ общитѣ сѣдилища.

Изброенитѣ до тукъ причини и случаи се разгледватъ въ духовнитѣ сѣдилища въ три инстанции: *Архиерейско намѣстничество*, като първа инстанция, *Епархияленъ съвѣтъ*, като първа и втора инстанция, и св. Синодъ, като послѣдна инстанция.

Въ първитѣ двѣ инстанции се призоваватъ лично двѣтѣ страни съ тѣхнитѣ свидѣтели за лично обяснение, а въ св. Синодъ странитѣ и свидѣтелитѣ се не призоваватъ, понеже дѣлото е свършено обяснено и всички обстоятелства сж доста много освѣтлени. Въ дѣлата тая процедура главната основа при разглежданieto и разискванията е помирението, т. е. да бждатъ странитѣ помирени за благо на дѣцата и тѣхно; помирение не се допуска само, когато бракътъ е канонически незаконенъ. Въ свръзка съ туй което има да бжде тукъ разгледано много тѣсно стои процедурата, по която се разгледватъ бракоразводнитѣ дѣла въ тия духовни сѣдилища, затова ние излагаме накратко и нея.

Архиерейския намѣстникъ като получи прошение за бракоразводъ, повиква като засѣдатели *двама* или *трима свещеници градски* (ако дѣлото е отъ града) или *селски* (ако прощението е отъ селата) и при тѣхъ разпитва странитѣ, като полага най-грижливи старания *да ги помири*. Въ случай на неуспѣхъ — архиерейския намѣстникъ, слѣдъ като изслѣдва най-подробно всичкитѣ причини за недоволството, прѣпраща дѣлото на епархиялното началство (Чл. 131 § 9. Чл. 132).

Въ Епархиялния съвѣтъ, дѣто засѣдаватъ пакъ свещеници, призоваватъ се странитѣ съ свидѣтелитѣ и се разгледва дѣлото отново. И тукъ се полагатъ най-голъми старания да бждатъ помирени съпрузитѣ. При несполука да ги помири, епархиялниятъ съвѣтъ произнася своето рѣшение, което поднася на архиерея за утвърждение. (Чл. 119 § 5)

На странитѣ се дава право да обжалватъ това рѣшение прѣдъ св. Синодъ, като послѣдна върховна инстанция. Въ св. Синодъ дѣлата се разглеждатъ окончателно и рѣшаватъ на основание на всичкитѣ ония данни и свидѣтелства, които сж събрали архиерейското намѣстничество и епархиялниятъ съвѣтъ и слѣдъ като земе за всѣко дѣло отдѣлно мнѣнието на синодалния юристъ-консулъ, който е признатъ отъ държавата юристъ. Въ св. Синодъ се не призоваватъ странитѣ, защото, отъ една страна е обременително парично за тѣхъ, а отъ друга, защото нѣма нужда, понеже всичкитѣ свѣдения сж събрани.

Ето това е процедурата въ духовнитѣ сѣдилища.

Сега да разгледаме сжжденията, които изложихме по-горѣ.

а) Свещеницитѣ и архиерейтѣ не сж подготовени да разбиратъ и обсжждатъ бракоразводнитѣ дѣла.

Видѣхме, че огромната частъ бракоразводни дѣла

сж углавни; само една малка категория сж граждански. И въ общитѣ сѣдилища за углавнитѣ дѣла и то много по-сериозни се допускатъ лица не юристи (засѣдатели) да се произнасятъ за виновността на подсждимия. Ако единъ мирянинъ — гражданинъ или селянинъ, може да заключи и да се произнася кой е виновенъ и кой не е, то колко повече това може да разбере и заключи единъ свещеникъ. А въ углавнитѣ въ сѣдилищата дѣла има много по-сложни елементи за разбирање, отколкото въ едно бракоразводно дѣло. Да се разбере и съзаче една вина е много по-лесно, отколкото едно прѣстѣпление. Ако мирянинътъ безъ никаква юридическа подготовка може да разбере и схване тия сложни елементи на *умишлено, прѣдумишлено, неволно* и други подобни прѣстѣпления, защо свещеникътъ съ по-висока култура да не е въ положение да разбере и схване *една вина* между двама съпрузи? Азъ мисля, че трѣбва да бждемъ по-въздържни и по-вече справедливи въ сжжденията отъ тоя родъ.

Не трѣбва да се забравя още и това обстоятелство, че при разглеждането на бракоразводнитѣ дѣла, при случаи когато има нужда отъ експертиза — рѣшенията не се произнасятъ освѣнъ основани върху тия заключения на експертизата. Такива сж случаитѣ за лудостъ, идиотство, епилепсия, сифилисъ, немоцъ плътска (импотентность) и други — дѣто всѣкога се призоваватъ лѣкари за експерти и върху тѣхнитѣ заключения се рѣшава даденото дѣло.

Въ общитѣ сѣдилища не правятъ ли сжщото?

Другъ е въпросътъ, ако браковетѣ бѣха граждански; ако при вѣнчаването имаше гражданска сдѣлка — контрактъ съ всички граждански условия и юридически тѣнкости.

б) При разглежданieto не се допускато защита. Бракоразводнитѣ спорове и въ двѣтѣ инстанции, както видѣхме, се разглеждатъ съ главна цѣль да бждатъ помирени спорешитѣ съпрузи. И благодарение на тия усилия на свещеницитѣ много отъ дѣлата се свършватъ още при архиерейския намѣстникъ; друга тоже голѣма частъ се свършватъ въ епархиялниятъ съвѣтъ, а една частъ само достига въ св. Синодъ.

Съжалявамъ, че за сега нѣмамъ на рѣка статистически данни.

При дѣла, прочее, дѣто главна роль играе помирение — защитата е излишна и вредна дори. Това се вижда отъ дѣлата въ мировитѣ сѣдилища, дѣто половина отъ дѣлата биха се свършили чрѣзъ помирение, ако нѣмаше защита. Освѣнъ това, въ интереса на самитѣ съпрузи е, щото дѣлата бракоразводни да бждатъ разгледани и свършени въ най-краткъ срокъ — защото страдатъ и тѣхнитѣ дѣца. Ако бжде допусната защита, тогава тия дѣла ще се разтакатъ съ години. Имаме най-силно доказателство дѣлата въ общитѣ сѣдилища, дѣто се отлагатъ повечето пакти по искането на адвокатитѣ — защитници.

в) Бракоразводнитѣ дѣла се гледатъ при затворени врата и обществото не можало да контролира: ни ходѣтъ на сждебното дирение, ни произнесеното рѣшение. Това сжждение е неправо. Бракоразводнитѣ дѣла почти всички сж отъ такова естество, щото и въ общитѣ сѣдилища биха се гледали не иначе, освѣнъ при затворени врата.

г) Бракоразводнитѣ дѣла се разглеждали отъ калугери — разсжждава г. С. Радевъ въ „Воля“ — а *калугеритѣ не можели да познаватъ тѣнкоститѣ на сѣмейния животъ*.

Ние видѣхме, че както въ архиерейскитѣ намѣстничества, тъй и въ епархиялнитѣ съвѣти бракоразводнитѣ дѣла се разглеждатъ отъ свещеници — людие сѣмейни. Само въ св. Синодъ сж архиереи. Но и въ

св. Синодъ участвува свѣтско лице; това е юристъ-консула, който прѣдварително проучва всѣко дѣло и го докладва на синодалнитѣ архиереи. И тѣ се произнасятъ за дѣлото, като се основаватъ на юридическото мнѣние на тоя юристъ-консулъ. Освѣнъ това, ако въпросътъ е само въ това, че калугеритѣ като не сѣмейни люде не могатъ да разгледватъ и да разбиратъ бракоразводнитѣ дѣла — това е много криво заключение. Защото, както въ мировитѣ сѣдилища, тѣй и въ окржнитѣ, па дори и въ апеллативнитѣ и въ самия касационенъ сѣдъ има сѣдии неженени, които нѣматъ познания отъ тънкоститѣ на сѣмейния животъ.

Сериозно ли расжждава авторътъ на речената статия?

Прѣди да заключа длъженъ съмъ да спомена за статията на г. Г. Пасаровъ въ в. „Воля“, отъ 6 мартъ т. г. Той расжждава едностранчиво и погрѣшно върху черковния бракъ, защото изоставя главнитѣ елементи на въпроса. Може би да се повърна върху тая негова статия.

Той иска граждански бракъ. За тоя въпросъ обаче на друго мѣсто.

Д. Мариновъ.

КНИЖНИНА.

Ст. Михайловски.

Поема на Поемитѣ.

(Февруарий, 1912.)

(Продължение.)

IX.

Въ съюзъ съ Евангелието, — рѣшени
Да се придържатъ винги отъ свещенна роля —
Сѣдѣйци на Върховний Промисълъ
И изпълнители
На всѣко повеление господне, —
Онѣзъ които себе си зовѣхъ
Законодатели би смогнали
Човѣчеството да създадѣтъ...
Ала тѣ предпочетохъ да станѣтъ
Орждия за обща съсипия...

Отъ алчностъ заслѣпени —
Тѣ не разбирахъ че замѣняватъ честь,
Спокойствие и свѣтло име —
Съ позоръ, съ опасности всечасни,
И съ нескончаеми душевни
Тревоги...

Тѣ бѣхъ се сдружили съ банкюкрати
И плутократи, — бѣхъ се сдружили
Съ онѣзи хищници които иматъ
За неизмѣнно правило житейско —
Да се поминуватъ отъ чуждий трудъ...
Тѣ бѣхъ стангли панегиристи
На плячката — узаконена
И прогласена за държавна
Необходимость и за майстория всепохвална...

Тѣ думахъ: — „Грабежъ на дребни
И мазни
Петачета е престѣпление омразно; то
Заслужва гонене, заслужва
Оплювание и затворъ. Ала грабежъ
На купчини злато —

Обсебяне на общата хазна —
Вмилионерчване чрезъ всенародно
Измамене —
Това не може да се назове златорство;
Съвѣмъ наопаки, подобна кражба
Е нѣщо гениялно,
И може да се именува Висша Лъстъ,
Користовѣдение ползотворно
И влѣхвология всеблагодатна...“

И клетитѣ страни
Кждѣто властникъ и законодатель
Тѣй расжждавахъ —
Не бѣхъ диви
Страни; — о не, то бѣхъ
Страни културни...

Страни културни!
Каква горчива
Ирония въ тѣзъ думи...

Културата — съсъ всичкитѣ наредби
И мждоумства свои —
Бѣ основана само
Върху паритѣ.

И всѣки бѣ достигнѣлъ да се убѣди —
(Порокътъ скоро
Изопачава духоветѣ; плѣтски страсти скоро
Вселяватъ мрачнота въ сърцата...)
И всѣки бѣ достигнѣлъ да се убѣди
Че поминуване безъ хитростъ
Тукъ нѣземе не е възможно, —
Че само хитроумно
Домогване доставя властъ и сила, —
Че само който знае ближнитѣ си да надхитря
Съкровища добива, —
Че божий свѣтъ е свѣтъ за шепа хора само, —
Че само хитри сплетничари иматъ право
Да искатъ дѣлъ отъ всички радости
И доброчестини — каквито се находѣтъ
Подъ синето небе!

А непрестанно гладнитѣ и неизмѣнно голи
Тѣлпи, измѣчванитѣ и презирани тѣлпи,
Тѣлпитѣ прѣкоросвани въ болѣрски сфери
„Сганъ“, „Црвулановци“ и „Паплачъ“ —
Презъ дълга върволица
Столѣтия — повтарѣхъ тѣзъ думи:
„— Намъ, за да влѣзнемъ въ правий пѣтъ —
„И свѣтъ да засвѣтуваме Богъ както рѣкълъ —
„Потрѣбни сѣ водачи справедливи; и водачи
„Подобни ний кога да е ще ги намѣримъ! —“

И никога не ги намѣрихъ!

Уви! Въвъ неразбранщина живѣ
И въ неразбранщина погинѣ
Злочестото човѣчество!

Не смогнѣ въ никоя страна
Тѣлпата простодушна
И лековѣрна
Да схване тази истина; че ако само
Мжжъ справедливъ е годенъ за уредникъ
На царщина — то само
Мжжъ безкористенъ може справедливъ да бѣде!

X.

Въ съюзъ съ Евангелието сияйно
И съ богоблагодатната Христова правда,
Върховний Главатаръ на Църквата, честитий
Тълковникъ
На всички повеления господни,
Би възсѣдалъ човѣшкий родъ . . .
Той би направилъ
Щото всемоглата и всеомайна
Любовъ глубоко да проникне
Въ сърцата — и да оплодотвори
Тамъ съмето посѣяно отъ Бога . . .

Ала той бѣше се сдружилъ
Съ онѣзъ които иматъ за начало
Да подчиняватъ сила
Божественна на моцъ човѣшка;
Той бѣше се сдружилъ съ онѣзъ които
Не вѣрватъ въ друга мждрость
Освенъ въвъ своето нищожно свѣтско
Мждруванье; той бѣше се сдружилъ
Съ онѣзъ които считатъ
Политиката за върховно
Искусство и за цѣль едничка
На всѣки умъ и разумъ.

Да първий вождь духовенъ, първий
Поклонникъ на Христовий Кръстъ, великий
Учитель на смиренность,
На милость и самоотверженность, светий
Ключаръ на божий храмъ,
Чутовний пастирь и слуга
На божие стадо —
Избралъ бѣ земна правда
За образецъ на правда свѣрхземна, —
Забравилъ бѣше че
Не християнство се усиля
Чрезъ духъ народенъ,
А духъ народенъ крѣпне
Чрезъ християнство!

И грубо бѣ преиначено
Учението на Божественний Наставникъ, —
И кръсгътъ бѣ се преобърналъ
Отъ символъ на избава и обнова въ символъ
На гнетъ и грозно паданье!

Уви! онѣзъ които
Спасявахъ душитъ
Помислихъ си че сж длѣжни да спасяватъ
Ведно съ душитъ и тѣлата; тѣ
Си казахъ: „ Духътъ е милъ
„Но и плътъта е мила! —“
И отъ софизми на софизми —
Тѣ изневѣрихъ на Богочеловѣка —
И се провикнхъ най-напоконъ:
„—Тукъ нѣземи е честь,
„Тукъ нѣземи е срамъ,
„Тукъ нѣземи е благота,
„Тукъ нѣземи е окаянство,
„Тукъ нѣземи зори свѣтлѣжтъ,
„Тукъ нѣземи ноци тъмнѣжтъ,
„Тукъ нѣземи е Рай,
„Тукъ нѣземи е Адъ! —“

Всегдашната заблуда
На лѣжемждритѣ
Свѣтовни мждровачи

Е била тая —
Да се опитватъ да направѣтъ
Отъ Господя свой съзаклетникъ и съратникъ
И да доказватъ
Че има тѣсна връзка
Между неземни интереси
И земни смѣтки, — и че всѣко
Отвждгробовно наслаждение започва
Съ отсамгробовни задоволства
И тържества!

(Слѣдва).

КНИГОПИСНИ БѢЛѢЖКИ

Епископъ Евдокимъ. На Божията нива. Проповѣди. Прѣведе свещ. Мих. Химитлийски. София. Печатница П. М. Бжзайтовъ 1912, стр. 56. Цѣна 50 стотинки.

На нашитѣ четци сж познати рѣчитѣ въ озаглавената книжка: тѣ сж печатани въ „Ц. в.“ Н. Благотворѣйство свещеникъ М. Химитлийски, тѣхниятъ прѣводачъ, е сторилъ добрѣ, че ги е събралъ и издалъ въ отдѣлна книжка. Тѣ заслужватъ да се четатъ и знаятъ. Тѣ сж образци на свѣрѣменна църковна проповѣдь. Засебни по форма и по съдържание, тѣ увличатъ. Въ тѣхъ нѣма изкуство и реторика, но има силна истина, дълбоко чувство и пълна естѣвеность. Тѣ покъртватъ четеца така, както сж покъртвали и слушателя, когато ги е чувалъ отъ живо слово, защото сж живъ отразъ на духовния животъ, на онова, което християнинътъ чувствува, но нѣма даръ да го изкаже. Изкуството на епископъ Евдокима, бѣлѣжитъ свѣрѣменъ проповѣдникъ, се състои въ това, че въ малко думи казва много истини. Всѣка негова рѣчь е кжса, но за това пѣкъ въ всѣка струи животъ, блѣска истина, лѣха евангелска любовь и благодь. А съ това проповѣдникътъ усиля вѣрата у четеца и окриля надеждитѣ му.

Книжката „На Божията нива“ заслужва да се чете отъ пастири и пасоми . . .

Православие. *Религиозно-нравственъ народенъ вѣстникъ.* Излиза всѣки мѣсець подъ редакторството на архимандритъ Дос. Ковачевъ и сътрудничеството на свещ. Ив. П. Михайловъ. Годишна цѣна 2 лева.

Полученъ е първиятъ брой. Той съдържа отбрано и полезно религиозно-нравствено четиво. В. „Православие“ заслужва да се подкрѣпи и разпространи. Прѣпорѣчваме го

Д.

ВЪНШЕНЪ ПРѢГЛЕДЪ.

Цариградската патриаршия. (*Протестъ на Вселенската патриаршия прѣдъ Високата Порта за извършенитѣ насилія надъ пасомитѣ ѿ по случая прѣдстоящитѣ избори за депутати; въпросътъ за новизбрания Рашкопфизренски митрополитъ*).

Прѣдстоецитѣ избори за депутати живо интересуватъ управляващитѣ кржгове на Фенерската патриаршия. Наистина, тя прѣди мѣсець съ официално комюнюке съобщени, че не може да се намѣси въ тѣхъ въ полза на тази или онази партия. Ала като вѣрски центъръ съ извѣстни задачи и задължения спроти повѣреното му паство Фенеръ живо е заинтересуванъ съ изхода на тѣзи избори, понеже отъ избранитѣ прѣдставители много ще зависи да изтѣкнатъ и защитятъ, както трѣбва, каузата и пра-

вата му, формулирани така умѣло въ тѣй нареченитѣ *привилеши*. Великата църква употребява усилия, ако не въ количествено, поне въ качествено отношение да не бжде изиграна. По тази причина тя съ специално окръжно до пасомитѣ си прѣдписа напослѣдъкъ на всички свои подвѣдомствени духовни органи да я увѣдомяватъ на врѣме и подробно за всички своеволия и насилия на правителственитѣ власти, прѣдприети отъ послѣднитѣ съ цѣлъ да лишаватъ отъ право и да не даватъ свобода на паството имъ по изборитѣ. Броятъ на съобщенитѣ вече такива случаи станалъ твърдѣ голѣмъ. Понеже такива произволи отъ день на день се увеличавали, Цариградската патриаршия чрѣзъ една депутация, състоеща се отъ синодални архиереи и мирски съвѣтници, на 1 того подала на министерството на изповѣданията протестационенъ такриръ, подписанъ отъ патриарха. Текстътъ на този такриръ, както го намираме помѣстенъ въ в. „Црѣбодос“ отъ 4 того, билъ слѣдния :

„Ваше Високопрѣвъзходителство,

„Отъ рапорти на високопрѣосвещенитѣ митрополити Вселенската патриаршия съ скърбъ узнава насилията, които се вършатъ отъ страна на правителственитѣ власти надъ православнитѣ християни по случай прѣдстоещитѣ избори.

„По дългъ къмъ държавата, която обѣща конституционно единство, на което дължи уважението на цивилизования свѣтъ, спасението и напредъка, Вселенската патриаршия увѣдомява правителството за направенитѣ насилия чрѣзъ приложения тукъ подробенъ за това списъкъ.

„Полученитѣ оплаквания показватъ, че обезличаването на изборнитѣ сили на християнското население се върши системно, по всички възможни начини и срѣдства. По този начинъ, обаче, конституцията за прѣдметното население става мъртва буква.

„Вселенската патриаршия, протестирайки отъ името на православно християнско население за тѣзи беззакония, сериозно обръща вниманието на уважаемото правителство и настоятелно иска отъ него да се поправятъ извършенитѣ несправедливости, да се прѣдвари за въ бждаще повторението имъ и да не се допуснатъ за напредъ такива насилия.

29.II.1912 г.

(под.) Патриархъ Иоакимъ.

Аналогиченъ протестъ билъ подаденъ отъ Н. Блаженство екзарха.

Министрътъ, както всѣкога, обѣщаль щателно да проучи въпроса, и казалъ, че, ако има подобни насилия, ще даде заслуженото на чиновницитѣ, които сж ги извършили.

— Въпросътъ за новоизбрания Рашкопризренски митрополитъ продължава да се осложнява. Двѣтъ противни заинтересувани страни се ожесточавали въ борбата. Въ Патриаршията непрѣстано постѣпватъ писмени устни протести или застѣпвания. И депутации по сжщия случай не сж рѣдкость. Назначаването на Гавраилъ Дожича за митрополитъ въ Рашка изненада сѣрбското прѣдставителство тукъ и сѣрбоманитѣ, та сега правятъ всичко възможно да го отмѣнятъ. Тѣ, на всѣка цѣна, искатъ да настанятъ за митрополитъ нѣкой си Богданъ Раденковичъ, извѣстенъ агентъ на пропагандата по онѣзи мѣста, който билъ вече и ржкоположенъ въ иеромонашество и прѣменуванъ Василий. Мѣстното население просто не знае, що да прави. Една частъ отъ него, подъ силния натискъ на мѣстнитѣ сѣрбски агенти, протестира противъ това назначение и заявява телеграфически, че, ако Патриаршията не уважи това народно желание на сѣрбогласното население, послѣдното само ще сѣумѣе да

и го наложи. Друга частъ пъкъ, самостоятелната, напротивъ, заявява, че си иска за архипастиръ избрания вече митрополитъ Гавраила, когото направо и чрѣзъ Патриаршията поканва частъ по-скоро да замине за епархията си и да заеме длѣжността си, за да се тури вече край на плачевното състояние, въ което се намира беззащитното християнско население по тѣзи мѣста. Синодътъ се занималъ пакъ съ този въпросъ, слѣдъ като се прочели всички постѣпили въ Патриаршията документи, имащи връзки съ него, рѣшилъ да постоянствува на взетото си рѣшение, т. е. митрополитъ Гавраилъ Дожичъ да си остане за Рашкопризренски митрополитъ.

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Мѣлата за възобновата на Руската патриаршия въ Москва и грѣцкия печатъ. Прѣди недѣля нѣщо ежедневницитѣ въ Европа и у насъ прѣдадоха, че въ управляващитѣ кржгове въ Петербургъ възнамѣрявали да възобновятъ Руската патриаршия въ Москва. Не може да се каже, до колко официалнитѣ руски кржгове сж причастни въ идеята, която имъ се приписва. Изворътъ на вѣстята, която обърна вниманието на печата и прѣдимно на църковнитѣ православни кржгове, е една статия, напечатана въ едно ново духовно списание „Гласъ на Църквата“, което, съ благословение на Московския митрополитъ Владимира, почнало да излиза отъ началото на тазъ година въ Москва. Статията, озаглавена „Възобнова на патриаршеството“, е написана отъ Високопрѣосвещения Волински архиепископъ Антоний, синоденъ членъ и именитъ ученъ богословъ. Въ статията той развива мисълта, че църковното възраждане въ Русия трѣбва да се почне съ възстановяването на патриаршеството и че додѣто нѣма патриархъ, не заслужва да се говори нито за нѣкакъвъ съборъ, нито за възраждане на духовното училище, нито за възраждането на енорията. Макарь да разглежда въпроса чисто академически и да изказва лично мнѣние, мисълта за възобновата на Руската патриаршия прѣдизвикала смущение въ патриаршескитѣ кржгове на Фенеръ и въ грѣцкия печатъ въ Цариградъ. Нѣкои грѣцки вѣстници излѣзоха и съ уводни статии по пуснатата вѣстъ. Авторитѣ на статиитѣ не криеха страха си отъ опасността, която очаква грѣцката църковна хегемония на Изтокъ, ако би че Руската патриаршия се възобнови въ Москва и прогласи за вселенска.

Вѣстникъ „Црѣбодос“ въ броя си отъ 27 февруари въ уводната си статия подъ надсловъ „Πατριάρχιον ἐν Μόσχᾳ“ пише: „Макаръ че се измѣниха врѣмената, прѣзъ които Кючукъ-Кайнарджикъ се прѣдпоставяше като срѣдство, за да постигне цѣлитѣ си тази велика сила, като срѣдство за да изпълни едно завѣщание, останало отъ вѣкове и прѣдание, пакъ не сж изчезнали още поменатитѣ мисли въ ржководещитѣ кржгове на тази сила, политиката на която доведе Макария и приемницитѣ му на Атонъ и Ерусалимъ“.

В. „Тахидосѣмос“ въ броя си отъ 25 с. м., като съвѣтства сѣнародницитѣ си да оставятъ на страна личнитѣ дертове, обръща имъ вниманието върху сериозната опасностъ, която загрозява вселенския прѣстолъ съ възобновата на Руската патриаршия.

В. „Неолоγος“ пъкъ свързва този въпросъ съ грѣцко-българското сближение въ турско. Той въ броя си отъ 27.II. пише: „Споредъ телеграфически извѣстия отъ Петербургъ, Рускиятъ св. Синодъ свързвалъ провъзгласяването на Руската автокефална църква въ Патриаршия съ въпроса за вдигането на схизмата. Петербургскитѣ

Ваше Високопрѣосвещенство,

Светата Софийска митрополия цѣни въ Васъ, Ваше Високопрѣосвещенство, не само мѣдъръ свой Началникъ, но и милостивъ Баща, който съ отеческа обичъ и милостъ винаги се е отнасялъ къмъ своитѣ духовни чеда— пастири и паство, и укрѣпявалъ сломенитѣ отъ бѣдствия на живота сърдца съ своитѣ християнски съвѣти и щедри помощи.

Ваше Високопрѣосвещенство,

Светата Софийска митрополия възнася днесъ топли молитви къмъ всеблагия Богъ да запази здравето на Ваше Високопрѣосвещенство, за да можете редъ още години съ опитността и мѣдростта, които имате, да ръководите и управлявате Богодарованата Вамъ света Софийска епархия.

На многая лѣта, Високопрѣосвещени Владико! Живѣйте за благо на паството и църквата!

Н. Благоговѣйнство свещеникъ Иванъ Писевъ, членъ въ тричленната комисия управляюща врѣменно дѣлата на епархийското Соф. свещ. братство, отъ страна на братството поднесе на Н. Високопрѣосвещенство г. Партения въ подаръкъ икона съ образа на Спасителя, съ слѣдната привѣтствена рѣчь :

„Ваше Високопрѣосвещенство! Членоветѣ на епархийското соф. свещ. братство „св. Прѣдобни Иоанъ Рилски“, по случай двадестгодишнината отъ встѣпването Ви на светата Софийска митрополитска катедра и поемането управлението на епархията, се считатъ за честити да Ви поднесатъ чрѣзъ насъ своитѣ синовни привѣтствия и благопожелания.

Ваше Високопрѣосвещенство,

Въ знакъ на истинска и дълбока синовна благодарностъ и признателностъ за мѣдро уплътване и ръководене братството отъ Васъ, като неговъ попечителъ и прѣдседателъ, братството Ви поднася образа на Спасителя Господа нашего Иисуса Христа, Когото тепло молимъ да Ви дарува дълги дни и крѣпко здравие да го ръководите за още много и много години.

Живѣйте, Ваше Високопрѣосвещенство, за прѣуспѣването на братството и за благо на светата ни православна българска църква.

Благоволете, прочее, да приемете този скромнъ, но свещенъ подаръкъ, като Ви и почитателно молимъ да не забравите въ архипастирскитѣ си св. молитви къмъ Всеблагаго Бога да се молите и за прѣуспѣване на братството, както и за тѣлесното здравие и душевното спасение на членоветѣ му, Ваши прѣданни духовни чеда“.

Синоднитѣ архиереи. — На 16-и того, часа на 11 прѣдъ пладне, синоднитѣ архиереи въ пълно тѣло, Прѣдседателствуващия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Варненския и Грѣславски митрополитъ г. Симеонъ, св. Софийския митрополитъ г. Партений и св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, ходиха въ министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията да изпълнятъ единъ приятенъ дългъ — да благодарятъ на министѣра-прѣдседателъ и министѣръ на външнитѣ работи и на изповѣданията, г. Ив. Ев. Гешовъ, за готовността, съ която се отзова на ходатайството на св. Синодъ и за грижитѣ му да се внесе въ Народното събрание и вотира законъ за постройка здание-памятникъ за помѣщение Висше богословско училище, както и на цѣлото правителство, което съ такава готовностъ подкрѣпи ходатайството, и на народното прѣдставителство, което така единодушно вотира закона. Понеже г. министѣръ-прѣдседателъ отсъствувалъ, Високопрѣосвещенитѣ архиереи помолиха г. П. Димитровъ,

свѣтника въ министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, който ги приелъ, да прѣдаде на г. министѣръ-прѣдседателя тѣхната благодарностъ за вотирания законъ за Висше богословско училище, който св. Синодъ високо цѣни и който ще съставя свѣтла страница въ хрониката на Българската православна църква.

Синодно съобщение. Съ телеграма до Н. Блаженство екзарха, съ писмо до г. министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, съ окръжна телеграма до епархийскитѣ началства и съ писма до игуменитѣ на ставропигиалнитѣ манастири Прѣдседателствуващия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий е увѣдомилъ, че синоднитѣ заседания се прѣустановяватъ до 16 идеци май.

Явна благодарностъ

Настоятелството при църквата „Св. Успѣние пр. Богородици“ въ село Узунджово, хасковска околия, изказва своята сърдечна благодарностъ къмъ дѣдо Стойчо Хажи Ангеловъ, роденъ отъ село Голѣмо Асеново, Старозагорска околия, за дѣто благоволи да подари на църквата ни една завеса за 50 лева. Благодарниятъ примѣръ на дѣдо Стойчо хаджи Ангеловъ дѣйствително заслужава похвала, понеже съ това той дава поводъ и на другитѣ наши селяни да подаряватъ по нѣщо на църквата ни.

Хвала и честь на подобни пожертвуватели; за тази му щедростъ нека Всевишииъ го възнаградятъ стократно и дано този му похваленъ примѣръ бѣде послѣденъ и отъ другитѣ благочестити християни.

с. Узунджово, 8 мартъ 1912 год.

Прѣдседателъ на настоятелството :

Свещеникъ : **Г. Поповъ**

Тетевенско църковно настоятелство

Обявление

№ 15

На 9-ий Априлъ 1912 год. въ 3 часа слѣдъ пладнѣ въ помѣщението на Тетевенското Архиепископско Намѣстничество ще се призведе търгъ, съ явна конкуренция, за отдаване на прѣдприемачъ на правата на 16 желѣзни прозорци върху кубетата на храма „Всѣхъ Светихъ“ въ гр. Тетевенъ.

Приблизителната стойностъ на прѣдприятието възлиза на 860 лв. Залогъ за участие въ търга е 43 лева.

Намаленията ще ставатъ върху единичнитѣ цѣни въ проценти безъ дроби.

Книжата по прѣдприятието могатъ да се видятъ всѣки присѣственъ денъ въ канцеларията на Тетевенското Архиепископско Намѣстничество.

гр. Тетевенъ, 8 Мартъ 1912 год.

Отъ Църковното Настоятелство.

1—1

Горньо-Сахранско Църковно Настоятелство.

Обявление

№ 4

Горньо Сахранското Църковно настоятелство, Казанлъшка околия, обявява на интересующитѣ се, че на 1-ий Априлъ 1912 год. отъ 2. до 5. часа слѣдъ пладнѣ въ канцеларията на общинското управление

въ сжщото село ще се произведе публиченъ търгъ съ явно намаление, за отдаване на прѣдприемачъ постройката на нова църква въ с. Горньо Сахране, а именно работитѣ изброени въ точки: 1, 2, 3, 4, и 14 отъ вѣдомостъта за цѣнитѣ за направа на църква.

Приблизителната стойность на прѣдприятието възлиза на около 4182 лева.

Искания залогъ за правоучастие въ търга е 5%.

Чл. чл. 11, 12, 13, 14 и 15 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия сж задължителни за конкурентитѣ.

Поемнитѣ условия и други книжа се намиратъ въ общинското управление, гдѣто могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день и часъ.

с. Горньо Сахране, Казал. ок. 1-и Мартъ 1912 г.

Отъ Настоятелството.

2-2

Обявление.

Излѣзе отъ печатъ книжката „Описание живота на св. Благовѣренъ и Великъ Князь Александъръ Невски“. Красивото издание съ изяшни корици струва 30 ст. екземпляра.

У издателя се намиратъ въ голѣмо количество и книг. „Живота на Св. Николай Чудотворецъ“ и струва — 1 лв. И двѣтѣ издания сж прѣводъ отъ славянски и руски. Желаетитѣ християни, църков. настоятелства, братства и пжтующи книжари да направятъ поржчки за горнитѣ издания, да се отнесатъ до издателя, Ив. П. Нешевъ. — ул. Царь Калоянъ № 14., църковенъ служащъ-пѣвецъ при храма „Св. Николай Чудотворецъ“ въ София. Отстжка и на двѣтѣ издания 20%.

Отъ Издателя.

1-3

Сп. „Благочестие“ влиза отъ 1 априлъ тази година, въ третата си година. Обемъ, форматъ и характеръ то и прѣвъ тази си година ще държи като оная на първитѣ си двѣ годишнини.

Годишниятъ абонаментъ на списанието е 3 лв. Който плати абонамента си до 1 Май т. г., ще внесе 2.50 лв и ще получи даромъ книгата „Кратка апология на християнството“, отъ Б. И. Гладковъ.

Който плати абонамента си до 1 августъ т. год., ще внесе 2.50 лв. безъ право на книгата-премия. За задграница списанието струва 3.50 лева.

Събере ли нѣкой *петъ прѣдплатили абонати*, ще получава „Благочестие“ даромъ.

Всичко, що се отнася до списанието, се испраща до свещ. Йорданъ Стойковъ, въ гр. В. Търново.

Адвокатъ

Д-ръ Хрието Танчевъ

бивши дългогодишенъ началникъ на сждебния отдѣлъ при Св. Синодъ и напоследъкъ Директоръ на Българската Централна кооперативна банка, се оставява

АДВОКАТЪ

въ ст. София на улица „Славянска“ № 37.

Рашковско Църковно Настоятелство.

Обявление

№ 4.

Рашковското църковно настоятелство обявява, че на 6-ий априлъ тая година отъ два часѣтъ послѣ пладне въ Рашковското общинско управление, Орханийска околия, ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция, за отдаване на прѣдприемачъ направата на църква въ селото. —

Изискуемия залогъ е 5% отъ стойностьта на прѣдприятието, което възлиза на дванадесетъ хиляди петстотинъ петдесетъ единъ лева и 85 стотинки (12551.85 лева). —

Членове 11 — 14 отъ „Закона за общественитѣ прѣдприятия сж задължителни за конкурентитѣ. Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ канцеларията на Рашковското общинско управление. —

С. Рашково, 2 мартъ 1912 година. —

1-1

Отъ Настоятелството.

Източно черковно пѣние.

Излѣзе отъ печатъ **Великопостно пѣние**, което обема Велики Прокимени, Велико повечерие, Богородиченъ Акатистъ съ всичкитѣ подробности, Страстната седмица и Воскресение Христово.

Книгата струва 3 лева и се намира за продажъ у автора — **Манаси П. Теодоровъ, София, ул. „Царь Асѣнъ“ № 2.**

Важно за църквитѣ.

Извѣстяваме на почитаемитѣ Църковни Настоятелства, че въ **Художественото Иконописно Ателие „св. Лука“**, улица Алабинска № 22, ст. София, по случай свѣтлитѣ Христови празници има приготвени най-художествени и солидни отъ разна величина **разпятия заедно съ св. Мирносици.** Цѣни най-умѣрени.

Отъ Ателието

Отваря се подписка за 20-та годишнина на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“.

Безплатни художествени картини за домашенъ музей получава всѣки, който се абонира на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“

Година 20-та.

София, ул. Прѣспа, 1 (срѣщу църквата св. Седмочисленици).

Абонамента, заедно съ безплатна премия **Мнрия Стюартъ** или **Наполеонъ прѣдъ Москва** (по желание), струва само 10 лева. Отъ прѣдишнитѣ премии освѣнъ горнитѣ има още: **Велизарий, Мадона** отъ Рафаело, **Отелло** (4 различни картини), отъ които всѣка отдѣлна струва по 2 лева само за абонатитѣ. Тия премии сж голѣмъ форматъ съ краски, артистично изпълнени. Поржклитѣ се адресиратъ до редактора.

Йорданъ Михайловъ.

10-10

София, ул. „Прѣспа“, 1.

Печатница „День“ — София.